

ELŐFIZETÉS

ERŐNYEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hétre 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hétre 2 k. 40 f.

HERDEYÉSEK:
 4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
 minden következőnél 18 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 332

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, augusztus 4.

Német csapatok elfoglaltak két orosz várost.

Berlinből jelentik: Német csapatok ma átlépték a határt és Orosz-Lengyelországban elfoglalták Kalisch határvárost, továbbá Censtochowot.

Mai számunk főbb közleményei:

A monarchia serege az első a világon.

Negyedmillió lovaskatonára harca.

Az aradi társadalom a behívottak családjáért.

Németország megkezdte az orosz háborút.

Románia a hármasszövetség mellett.

Az első csata tűzvonalában.

Előlépnek a tisztek.

Bosznia és a háború.

Nepiroda Aradon.

A szerb harctér.

Meghosszabbítják a moratóriumot.

Vilmos császár.

Arad, augusztus 3.

A németek hatalmas, lángeszű császára felé fordul az egész világ tekintete. Ebben a pillanatban több ő, mint hatvanhét millió ember, uralkodója. Világtörténelmi magaslatra, évezredekre néző jelentőség hegyére emelte őt a hivatás, a melyre az egész férfiak komoly elszántságával vállalkozott és a melyet be is fog tölteni. Vilmos császár az, a ki az orosz veszedelmet, a cárizmus sárkányát le fogja tiporni. Nemcsak azért volt ez bajokat rejtő, örökös nyugtalanságot okozó, gyilkos hatású, mert mindenüvé nyúló terjeszkedési kísérletei az államok egész sorát készítették arra, hogy a fegyverkezésbe öljék minden anyagi erejüket, minden munkabírásukat, hogy rövid időközökben újra meg újra izgalmas és milliárdokat emésztő mozgósításokba fogjanak. De káros volt ez azért, mert a cárizmus, az orosz autokrata uralom gátja és akadálya volt a kultúra, a népjogok, a szabadság terjedésének. A kard, a mely a német hüvelyből kirepült, nemcsak bennünket szabadít meg attól, hogy a Szerbiával fölmerüli ügyünkben a cár bíró lehessen, nemcsak Németország hatalmát fogja biztosítani az orosz birodalom fölött, és nemcsak Európát szabadítja föl az állandó izgalmak alól, hanem magát az orosz birodalmat váltja meg mai sorsától és átadja az európai szellemnek, hogy ezután ne a cár és felelőtlen tanácsosai, cselszövő diplomatái döntsenek a békét érintő kérdésekben, hanem az orosz nép maga, amely, ha megnyilatkozhatnék, bizonyára ép oly kevéssé óhajtaná a háborút, mint a mennyire eddig nem jutott az eszébe.

Vilmos császár történelmi misztériója folytatása lett annak, amelyet dicső nagyapja és annak államférfiai tettek. Első Vilmos megcsinálta a német nemzetek egységét, Vilmos császár pedig egy győzelem forrasztja és diadalra viszi

azokat az országokat, amelyeknek az orosz hatalom letörését jelölte ki a sors. Vér árán, sok-sok vér árán történik ez; de kikerülhetetlenné és elhalaszthatlanná vált.

Szemmel látható ennek a határozott föllépésnek a hatása egész Európában, sőt azon is túl. Románia, a melynek álláspontját eddig kétségessé tették az impressziók, a melyek Miklós cár konstanzai látogatása, a romániai hiúság előtt tett udvarlás után maradtak, Most azonban Románia egy pillanat alatt fölismeri a helyzet jelentőségét, s kijelenti, hogy az érzesek politikájának vége; a történelem alakulása azt kívánja, hogy Románia a hármasszövetség mellé álljon.

Mihelyt Vilmos császár hadüzenetének jelentősége a maga valóságában a világ közvéleménye előtt áll, rikitóan látszik a fonák oldala annak, hogy a francia köztársaság, az ententeszerződés kényszere alatt, mozgósítja seregét. A mozgósítástól a harcig hosszú az út: addig Franciaországban sok százezer elszánt ajkon fog kitörni a kérdés: lehetséges-e, hogy a szabadságjogok, a béketörekvések klasszikus nemzete fegyvert fogjon az orosz deszpozizmusért, Európa örökös háboruveszedelméért. És a mikor Franciaországban ez az ellentmondás egyre nagyobb erővel tombol: lehetséges akkor Franciaországnak háboruba keverednie?

Akármit lesz: Vilmos császár megkezdte a háborút az orosz birodalom ellen, amelynek hadtestei most már a világ két legkitünőbb, harc-edzett és a meggyőződés tüzetől lelkesített seregével kell megküzdenie: a német birodalom és az osztrák-magyar monarchia fegyveres erejével. Az elhatározás, amely ennek a támadásnak történelmi szükségességével számolt, gyors volt s kétségtelenül gyors lesz annak végrehajtása. Nem apró guerilla-harcok, hegyek közötti csatározások lesznek hanem mil-

liók döntő mérkőzése. Ha eddig is nyugodtan bizhattunk a magunk erejében, ezt az érzésünket hatalmas sokszorozhatja, hogy Vilmos császár, ez az igazi ember, a legújabb kor történelmének hőroza, a zseniális uralgó, megindult az uton, amely az orosz hatalmi gőg letiprását és Európa népeinek békéjét szerzi meg. Küzdelmes, nehéz, véres, áldozatokat kívánó ut ez, de örök időkre szóló dicsőséget szerez mindazoknak a nemzeteknek, amelyek Vilmos császárral együtt teszik meg ezt a nagy utat.

Népiroda aradi családok számára. (Varjassy Lajos polgármester fölhívása.) Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 3.

Varjassy Lajos polgármester ma az aradi polgárokhoz a következő felhívást intézte:

A hadbevonultak itthonmaradt családtagjainak helyzete szükségessé tette olyan szerv megteremtését, amely egyrészt a hatóságnak nyújt támogatást és utbaigazást a segélyszorozultak gyors és legcélszerűbb segítésére, másrészt maga keresi és szerzi meg a gyámoltásnak további módját és eszközeit, amely a bevonultak családtagjainak mindennemű ügyében állandóan rendelkezésre áll, felvilágosítást és oltalmat nyújt.

Arad lelkes polgárainak önkéntes vállalkozása folytán ez az intézmény: a bevonultak családtagjait támogató Népiroda már megalkult és folyó évi augusztus 4 én délután három órakor az Aradi Kereskedők Köre helyiségében (Tabajdy Károly-utca 1 sz. I. em.) megkezdte működését. A Népiroda naponta délután 3—7-ig lesz nyitva.

Miután a bizottságra előreláthatóan igen nagy és igen sokféle teendő fog hárulni, amelyek csak a polgárság széles rétegeinek önzetlen és komoly közreműködésével láthatók el, fölhívom a város azon polgárait és különösen az intelligens osztály tagjai közül azokat, akiknek helyzete ezt lehetővé teszi, hogy a Népiroda részére már annak működése első

napjaiban ajánlják föl önkéntes szolgálataikat. A Népiroda tagjai fölváltva 3—5 és 5—7-ig tartanak ügyeletes szolgálatot.

Fölhívom mindazokat, akiknek módjukban lenne a bevonultak családtagjai, nők és serdültebb gyermekek részére munkát, keresetet, alkalmazást nyújtani, vagy szerezni, akik ily családtagok, vagy gyermekeknek ellátást, vagy hajlékot önjajtanának adni, a népirodának mielőbb jelentsék be, amely gondoskodni fog arról, hogy az így nyújtott istápolást az arra szorultak minél hamarabb igénybe vehessék.

Hiszem, hogy Arad város polgársága mindennemű különbség nélkül ki fogja venni részét a feladat teljesítésében, hogy a mialatt katona polgártársaink a harcmezőn teljesítik nehéz kötelességüket, az itthon maradtak áldozatkészséggel és szívós, lankadatlan munkával óvják meg családtagjaikat az inségtől. Mindenki tegye meg, a mire tehetsége, módja és ereje van!

Végül fölhívom a bevonultak családtagjait, hogy szükség esetén a jelzett időben bizalommal forduljanak a Népirodához és ennek megbizottaihoz.

A szerb harctér.

(Ahol hadseregünk harcolni fog.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 3.

Lassan összeforr szorul a fegyveres gyűrés Szerbia körül. Fölvonul a monarchia hadereje és a legközelebbi napok véres krónikában számolnak be majd a monarchia bosszuálló, büntető, igazságos hadjáratának eseményeiről. Oda irányul most az egész ország érdeklődése Európának annak a kis földterületére, amelyet annyi év óta tartó alattomos ellenségeskedésre választva, magyar katonák kihulló piros vérével jár be diadalmas seregünk.

A jövődő harcteret: Szerbiát erősen elkarstosodott középhegység borítja, melyet a Morava folyó két részre oszt: keleti és nyugati Szerbiára. Ez a központi fekvésű, jól művelt és gazdag Morava völgye a főforgalmi ere az országnak.

Nyugati Szerbia erősen erdős és csak kevés elkarstosodott, 700—1500 m. magas középhegységgel, hegyvidéki jelleggel bír; helyi központi sziklás, keskeny, mély völgyekkel, meredek hegyoldalakkal, melyek igen nehezen

járható, sűrű erdőkkel vannak borítva, kevés uttal és lakossal. Ugy az áttekintés, mint a tájékozás igen nehéz itt. A hegyvidék észak felé gyors átmenettel elveszti ezt a jellegét s a Duna és Száva folyókig, mint alacsony- és közép-dombvidék jelölhető meg; — a Száva- és Drina-szögletben az igen termékeny, jól művelt és sűrűn lakott Matva és ettől keletre a Kolubár mély föld terül el.

Általában az a terület, melyet a Duna, Száva és Drina egyfelől, továbbá a Golubac, Despotovac, Sv. Pelka és Morava összefolyása, Kragujevac, Topola, Slovac és Lesnica határol, gazdag, sűrűn lakott (72 lakos négyszögkilométerenkint), mindenféle természeti és sok ipari termékkel és száraz időben jól járható utakkal bír s igen jó hadművelési terület. Az áttekintést azonban a számos erdő-, szőlő- és tengeriföldek igen megnehezítik.

A Morava völgye a legsűrűbben lakott és a legjobban művelt része Szerbiának. Közpon-tias fekvése, mely az egész országon keresztül húzódik, valamint a fő közlekedési vonalak, melyek benne vezetnek, — egy vasut, három országut, — végül több nevezetes város, mint vidéki központ, — mindez mutatja ennek a völgynek nagy fontosságát. Maga a Morava-folyó, Nistól 140—230 m. szélességben, kisebb, de sűrű kanyarodások után, Temes-Kubinnal szemben ömlik a Dunába. Elhanyagolt medeneje folytán nagyobb hajókkal nem hajózható, nedves időjárásban mindkét partja mentén meglehetősen szélességben elmosarasodik, s így tekintélyes akadály.

Kelet-Szerbiában délre a Morava és Niseva között 1400—1900 m. magas alpesi, illetve középhegység van, Nisavától Zajczárig pedig egy 1600—1900 m. magas alpesi hegység terül el; mindkét vidék erősen erdős, nehezen járható és gyér lakossággal bír.

Egész Szerbiának agyagos talaja van, mely rövid nyári záporos után is a járhatóságot igen megnehezíti, éppen ezért ott csak könnyű kétkerekű taligákat használnak teherhordásra.

Eghajlati és egészségügyi viszonyok: A klíma teljesen szárazföldi jelleggel bír, hirtelen hőszűnyedéssel és emelkedéssel. A nyár rendszerint száraz és különösen északon igen forró nappalokkal. A hegyek vízszegények. A síkságon és völgyekben sok a mocsaras terület, aminek folytán veszedelmes a váltóláz, mely nehéz lefolyású. Sűrűn előforduló betegség még a lélegzési és emésztési zavar.

Közlekedési viszonyok: Fővonala a Belgrád-Nis—Vranje vasut, melyből elágazás van Piro, Szemendria és Kragujevac felé, valamennyi egyvágányú, normális távközlekedési, jó karban és a viszonyoknak megfelelő teljesítőképességgel. A Moravian és Nisavan át több vas- és fahid van, Belgrádtól délre három nagyobb alagut.

A felrobbant zimonyi hidon.

(Egy harctéri tudósító jelentése.)

Klein Ernő, a Neue Freie Presse híres haditudósítója, aki a Balkán háborút a bolgár főhadiszálláson szemlélte végig, Belgrád ostromáról a következő rendkívül érdekes részletet jelenté lapunknak:

Szerdán éjjel tizenkét órakor hallották a városban az első ágyulóvést a Száva partjáról. Szélvészgyorsan terjedt el a hír a városban:

— A vasúti hidnál összeütköztek!

Óriási tömeg gyűlt egybe a kaszárnyánál, ahonnan csakhamar tartalékok vonultak egy gépfegyver osztaggal a hid felé. Kocsiba szálltam s vágatva siettem a hepe-hupás utcákon keresztül az állomás felé. Ott még nem lehetett semmit sem látni, de élesen lehetett hallani a puska tüzelését, amely pillanatról-pillanatra intenzívebb lett, csakhamar pedig a gépfegyverek egyhangú moraja is belekeveredett a hangkavaszba.

Belgrádban, amely eddig ki volt világítva, pillanat alatt kialudt minden fény, sötétség borult a városra. Csak a város szilhuettje látszott a Kalimegdán fekete tömege.

Hirtelen két árny siklott végig a Dunán a Száva felé, egy vontatóhajó volt, amely egy municióval megterhelt uszályt vitt. És már ugyanebben a pillanatban a Kalimegdánról irányul egy reflektor s a szerbek megindítják a tüzelést a hajóra s az azt követő patrull-esolnakra, sőt a belgrádi uszodákból is tüzelés indul a hajó felé. A remarqueur s a sleppje gyorsan visszavonulnak, de a kis patrull-esónak helyt állt s gépfegyverével viszonozza a tüzelést. Három monitor indul teljes gőzzel. A sötét folyamán alig lehet őket látni, de egyszerre csak rájuk irányulnak a fénysugarak s a hajógyuk tukharsogják a fegyverek dörejét. Egyidejűleg a kis és nagy hadiszigetbéli különítményeink is megkezdik a tüzelést s tűzszoru támad Belgrád felett.

A tulsó parton vitézül tartják magukat. Ugy látszik, nincs ágyujuk, vagy nem akarják ágyukat a hajógyukkal szemben kockára tenni. Így Belgrádból csak puskatüz hallik, néhány golyó fejünk fölött az állomásfőnök szobájába hatol, de kárt nem tesz. Két-három golyó a fák galyait sodorja le, senki sem törődik velük, fontosabb dolgunk van: figyeljük az ágyukat, a lövegek útját, hatását. Olyan az egész, mint valami színelőadás, ünnepi, magasztos pillanat!

A mulatság közepette érkezik be a zágrábi vonat. Kevés utasát egy perc alatt kiszállítják a kocsikból, az állomás őrségét megerősí-

tik, aztán csend borul megint az épületre. A Szávan és Dunán azonban vigar folyik tovább a hangverseny, melyhez a vezérmotívumot az ágyuk szolgáltatják, melyeknek mennydörgését a Kalimegdán s a toposideri dombok ezerszeresen visszhangozzák. Hirtelen egy, két, három tompa detonáció — a szerbek az ő oldalukon felrobbantották a hidat. Ép idejében, mert Pedretti Márton vezénylő őrnagy derék magyarjaival már előnyomul, hogy a szerbeket leszoritssa a hidról.

De most az egyik monitor egész a parthoz fut s gránátot gránát után küld a szerb hadállások felé. A szerbek nem tudják befejezni romboló munkájukat s gyorsan visszavonulnak. A hid így nem veszett el, sőt a gyalogság részére még használható. Amikor aztán a haubitok is belevegyültek a diskurzióba, a szerbek elvesztették minden kedvüket s lassan beszüntették tüzelésüket. A hid robbantási kísérletét kivéve az egész ügyet előőrsi csatározásnak lehet tekinteni.

A mai nap jelentősége a végző jelenetben nyilvánul meg: történelmi lett az az óra, amikor a monitorok egy vonalban bekanyarodtak a Dunán négy-öt száz lépésnyire a Kalimegdántól felálltak s egyik lövéssel a másik után lyukasgatták át a vár régi falait.

Az utak, melyek a hegységben vezetnek erős emelkedéssel és éles szerpentinákkal, gyenge építményekkel vannak ellátva. Az állami utak körülbelül olyanok, mint a mieink. A nem kövezett utak igen elhanyagolt állapotban vannak, hidak és más ily építmények teljesen hiányoznak, esőben feneketlen a sártenger, az utak csaknem járhatatlanok. Szállítási eszköz a primitív, könnyű, négykerekű szekér 2—6 mázsa és a kétkerekű talyiga 2—3 mázsa teherbírással. A szekereket északon többnyire lovak, a hegyekben ökrök és bivalyok húzzák. Szokásos a máhás állatokkal való szállítás is, különösen a hegyvidéken.

Elszállásági viszonyok. A városokat és nagyobb falvakat nem tekintve, melyeken jó elhelyezés kapható, igen gyengének mondható az elszállítás. A termékeny dombvidéken és völgyekben a tömeges elhelyezés még lehetséges, a hegyvidéken azonban csak az egyes elhelyezés lehetséges. A házak fából vannak összetákolva és igen piszkosak. Vendéglő és kocsma igen kevés van, sok vidéken egyáltalán nincs. A kutak gyöven adják a vizet. Az istállók kicsinyek, primitívek. Még legjobb elszállítás van a majorokban és a szilárd építésű kolostorokban.

Élelmiszerek. Szerbiának igen nagy szarvasmarhaállománya van, különösen a nyugati részben keleten inkább csak juhot találni. Buza és tengeri északon és nyugaton, valamint a völgyekben van nagyobb mennyiségben. Széna és szalma elég bőven akad mindenütt. Zabot csak északon találni. Bor nagyon kevés van, annál több a szilvapálinka.

Lelkesednek a háboruért a bosnyákok.

Potiorek kormányzó szigorú intézkedései.

Távirati tudósítás.

Szerajevó, augusztus 3.

Bár a hadiállapot változatlanul fennáll a Potiorek országos főnök újabb rendelkezése még szigorubb intézkedést tartalmaz a közrend biztosítására, a bosnyák főváros lakossága igen lelkes s e megnyilatkozását a hatóság egyáltalán nem korlátozza.

Napról-napra vannak tüntető felvonulások, gyűlések, amelyeken a katonaság is részt vesz és együtt lelkesedik a polgársággal. Különösen lelkes a mohamedánok hangulata. *Vadilpasics* bég például két automobilját s hat hátszárnyát adta át a hadvezetőségnek, értéküket pedig a Vörös Kereszt Egyesületnek juttatta. Hasonló áldozatkészséget tanúsít a többi mohamedán nagybirtokos is. *Csaulzevics* effendi reis-ül-ulema elrendelte, hogy a most tartó ramazan böjt tartama alatt a mecsetekben naponta mondjanak imát fegyvereink győzelméért. Hasonló áldozatkészséget tanúsítanak a horvátok és a szerbek is, kik közül sokan társadalmi uton is segítségére vannak a hadvezetőségnek.

Igen érdekes Potiorek országos főnök proklamációja, melyet tagnap tettek közzé falragaszok útján. Eszerint mindenkit, aki utat, hidat, távbeszélő- vagy táviróvezetékét a legkisebb mértékben is rongol, rögtön agyonlőnek. Aki ilyen kárt vagy rongolást bejelent, jutalmat kap. A katonaságnak joga van olyan községben, ahol ellenséges indulatot tapasztal, tuzsokat szedni — lehetősen a község vezetői közül — azokat magával viheti. Ha a község hűtlenséget kísérelne meg, a tuzsokat kivégzik.

Ez a proklamáció természetesen csak biztonsági intézkedés, mert a lakosság lojalitását illetően panaszra eddig még nem akadtak.

Az élelmiszerezsorsorások itt is megpróbálták az árak felszökdtetését, az országos főnök panaszára azonban a városi tanács rendkívüli ülésben megszabta az élelmiszerek makszimá-

lis árát. (Liszt 44—46 fillér, rizs 64 fillér, kukor 1 korona, burgonya 18 fillér, stb.) Ezzel az intézkedéssel előjött vették a lakosság kiuzsorázásának. Ezenkívül a lakosság maga is rengeteg élelmiszert halmozott fel, melyet azonban csak inség idején óhajt szükség szerint piacra vetni.

Az aradi társadalom az itthonmaradottakért.

(Küzdelem az élelmiszerezsora ellen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 3.

A város segélyakciójának második napja is fényesen bizonyította, hogy milyen helyesen és céltudatosan választotta meg a tanács a háboruba vonult hátramaradottainak segélyezését az által, hogy természetben juttatja nekik a legszükségesebb élelmiszert, a húst. A legfontosabb körülmény igen széles alapokon nyugvó akciónál az, hogy azzal vissza ne éljenek olyanok, akik minden alkalmat felhasználják, hogy a zavarosban halászassanak. Ha lenne ilyen, az bizonyára az első két nap alatt megkísérelte volna. Igaz, hogy jelentek meg husutalványért jól öltözött, sőt kalapos nők is. Azonban ezeknek a jobb fajta ruházatuk a legmélyebb kétségbeesést takarja. Csupa jól kereső kisiparosok feleségei, akik egyszerre zuhantak a legnagyobb szükségbe. A rendőrségen tudták, hogy ezek az asszonyok nagyon is rá vannak utalva a segélyre és akadálytalanul ki is utalták részükre a megfelelő husmennyiséget.

Holnap, keddtől kezdve azonban már nem a rendőrség végzi a kiutalást, mert a rendőrtisztek úgy tudnak halmozva egyéb teendőkkel, hogy a segélyezést nem tudják ellátni. A tanács ma tartott ülésében Vannay Gyula tanácsnokot bizta meg az utalványok kiadásával, aki az Acsev palotában levő hivatalában végzi azt el. A végrehajtók igazolják a megjelenteket.

A pénzsegély céljaira a polgármester folytatja a gyűjtést. A mai napon a következők adományoztak: Hirschler Karola 20, Honti Jakab 10, Kutni László 20, Weisz Mór 20, Erdős Pál 10, Singer Izrael 100, Rozvány Pál 20, Barkó Ferenc 20, Szántó Gyula 20, Cziráky Alajos 10, Lejtényi Sándor 10, Domány József 100, Jakabffy Róza 2, özv. Prorok Kajetánné 2, özv. Ambrózi Béláné 2, dr. Lukácsy Lipót 32, Kerpel Jenő 20, Aradi Összetartás Páholy 500, Lautner Mátyás 25, Barra Gyula dr. 100, Hegedüs Gyula 20, Balesó Antal és neje 100, özv. Német Jánosné 20 koronát.

Ma már megkezdették az egyesületek is akciójukat, amelyet bizony elég soká halogattak. Hihető, hogy ez izraelita nőegylet példáját most már igen gyorsan követi a többi is.

Az izraelita nőegylet ma délután tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy népkonyháján a holnapi naptól kezdve nyitva tartja és naponta 250 olyan egyénnek ad ebédet, akinek hozzátartozója bevonult.

Az aradi Chevra Kadisa előljárósága értesítette a polgármestert, hogy kórházának két nagytermét sebesültek felvételére átengedi és 500 koronát ad a segélyezésre.

Az aradi izraelita jótékony egyület szintén 500 koronát juttat el a polgármesterhez a segélyezés céljaira.

Rendkívül érdekes és megszívlelésre méltó levelet küldött ma Hehs Vilmos törvényhatósági bizottsági tag és polgármesternek, amelyben azonkívül, hogy a háboru tartamára havonta száz korona pénzadományra kötelezi

magát ilyen, erélyes szavakkal kéri, meg a polgármestert az élelmiszerezsora letörésére.

A levél a következő:

Mélyen tisztelt Polgármester Ur! Tisztelettel értesitem úgy a magam, mint bevonult sógorom Földes Béla dr. nevében is, hogy a már e hóben adományozott 100 koronán kívül mind addig, míg a háborus állapotok tartanak, minden hó elsején 100 koronát fogunk Nagyságod rendelkezésére bocsájtani harcoló katonák hozzátartozóinak segélyezésére.

Ez alkalommal arra kérem Nagyságodat, vegye föl a harcot a harctér keselyűi, az élelmi cikkek uzorásai ellen. Azok, a kik hazánk védelmére hadba mentek, azok bizonyára nem érdemlik meg, hogy támasz és védelem nélkül itt maradt hozzátartozói kiuzsoráztassanak. Felfogásom szerint e szegények kiuzsorázói ép oly nemtelen bünt követnek el, mint a hazaárulók és ha rajtam állana, ép úgy megvasaltatnám és börtönbe vetetném, mint azokat, a kik bármi módon árulást követnek el.

A buza ára Arad határában ma is 26—28 korona a liszt ára 60—66 fillér, azért vagyok bátor tisztelettel ajánlani, méltóztassék nagymennyiségben búzát vásároltatni, megőröltetni, a lisztet kiosztani.

Közvetlen tudomásom van róla, hogy akárhány család maradt egyetlen krajoár nélkül, épen ezeket sutja az, hogy a legfontosabb élelmi cikkek 150 százalékkal drágábban adnak el. Ha törvények ilyen uszora ellen meg nem védnek, a társadalomnak kell összefogni és ezen lelketlen hiénákat magából kiközösíteni, undorával és megvetésével sujtani. Magamat nagyrabecsült jóakarataiba ajánlom s vagyok mély tisztelettel: Hehs Vilmos.

A város vezetőségének kötelessége minden eréllyel az élelmi szerekkel üzött visszaéléseket elfojtani. Miért nem hajtja végre a tanács a kenyérsütésre vonatkozó üdvösnek látszó határozatát?

A Kossuth-asztaltársaság a hadba indulók családjainak segélyezésére ma tartott heti értekezletén lelkes hangulatban akciót indított.

Nagy Kálmán elnök lelkes szavakkal ecsetelte a hadba induló hazafiak hátramaradottjainak helyzetét, a társaságot adakozásra hívta fel. Ezzel kapcsolatban Keppich dr. alnök indítványára a társaság jóléti bizottsággá alakult, nyomban gyűjtést rendeztek, amelyen Meisztrovich János 50, Keppich Jakab dr. 20, Pöhm János 10, Vadász Armand dr. 20, Sófaly György 5, Nagy Kálmán 10, Moskovits Izidor 10, Demelbauer 5, Zakky Imre 5, Szép Ferenc 2, Máté János 3, Faragó József 2, Tumo Lajos 2, Borbély György 2, Schwarz Zsiga 2, Maller József, 20, Láng Imre 5 koronát, összesen tehát 173 koronát adakoztak.

Ehhez az összeghez a társaság 200 koronát, a szokásos perselygyűjtésből 10 koronát juttatott és így az első kezdeményezés már 386 koronát eredményezett.

Elhatározta az értekezlet, hogy az Ipartestület (Erzsébet-körut 13.) hivatalos helyiségében minden délután 5—7 ig permanenciát tart fenn, ahol a segélyezés ügyét intézik, ugyanott a társaság ügyészei délután 3-tól 4 ig díjtalanul jogi tanácsot nyújtanak. A társaság felkéri tagjait, hogy a permanens ülésen (az Ipartestületben) délután 5—7-ig minél számosságban legyenek szívesek megjelenni.

Megkereste az értekezlet az illetékes ténnyezőket, hogy a népkonyhákat sürgősen nyissák meg.

A monarchiáé a világ első hadserege.

(Leszámolás Oroszországgal. — Kétszázötvenezer lovaskatona harca. — A modern háborúviselés. — Egy szakember véleménye.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 3.

Európa minden népe, nemzete fegyverben áll. Seregeink az ország határai felé vonulnak, hogy megvédelmezzék. Németország két hatalmas hadsereggel szembe vette fel a harcot. Kürtszavak és dobpergés, ágyuk bömbölése, gépfegyverek ropogása az a muzsika, amely az európai koncert diplomáciai purparléit felváltotta. Évtizedeken át készültek a hármasszövetség és az entente hatalmai, hogy az óra ütésére pontosan megjelenjenek és a szerajevói tragédia napján érkezett el az óra mutatója a tizenkettőre. Felejthetetlen emlékü trónörökösünk meggyilkolása indította meg azt a tengert, amely elöntéssel fenyegeti mindazt, amit eddig az emberi munka produkált. Világkatasztrófát idéztek fel az entente hatalmak közgazdasági érdekei, amelyek faji és nemzeti-ségi jelszavak alatt évtizedekig azzal áltatták Európát, hogy a szlávság és németség hegemóniájának kell eldőlnie, a testvérnemzetek egyesülésének kell bekövetkeznie egy közös talajból fakadó kultúra falai között. Most a nagy leszámolás küszöbén tisztán kell látni, miért siet huszmillió ember, hogy véréből tengert teremtsen, melyek azok az okok, amelyek az orosz cárizmust a nyugat meghódítására beláthatatlan következményekkel mozgásba hozták.

Az Aradi Közlöny tudósítója egy Aradon időzött igen előkelő állású, magasrangu functionáriussal beszélgetett, aki a most készülő világháború előkészítésében is szerepet játszott és aki a kulisszák mögött látta, melyek azok az erők, amelyek mozgásba jönnek és milyenek a kilátások, amelyek ezeknek az erőknek ismeretéből előre megrajzolhatók.

— Mikor Berchtold gróf elküldötte Szerbia kormányának az ultimátumszerű jegyzéket, az illetékes tényezők tisztában voltak azzal, hogy Szerbia nem teljesíti azokat a feltételeket, amelyek teljes megaláztatását jelentenék. Azonban a monarchia más hangon nem beszélhetett vele, mert a beavatott körök teljes tudatában voltak annak is, hogy bármilyen konciliáns és békességes felszólítást intéznénk is a királygyilkosok országához, az orosz protektorának szavára hallgatna és ugyanolyan ravasz és kitérő választ adna, mint a melyet az egész világot bámulatba ejtő erélyes hangú jegyzékünkre adott. Mikor a trónörökös meggyilkolták a nagyszerb propaganda bebizonyítottan felbérelt exponensei Szerajevóban, ugyanakkor

tisztában volt minden diplomata, hogy Oroszország európai háborút akar.

A szerajevói gyilkosság és az azt megelőző szerbiai események nem történtek Oroszország tudta nélkül. Ezt a súlyos vádat a történelem be fogja bizonyítani, mert az eddigi vizsgálatok anyagából is kitűnik már az, hogy azok a katonatisztek, akik a Narodna Obranában vezetőszerpet játszanak, élénk összeköttetésben állanak a cári udvar ugynevezett háborús pártját alkotó katonatiszti elemekkel. Oroszország ezért nem nevezett ki azonnal Hartwig halála után nyomban követet Belgrádban, mert elhatározta, hogy Szentpétervár képviseli ugyanis igen rövid idő alatt a cárizmus külpolitikáját a szerb udvarnál.

— Az tagadhatatlan, hogy Oroszországnak életkérdése az, hogy a hármasszövetség nagyhatalmaival megkezdje a leszámolást. Földrajzi fekvése, klímája olyan, hogy a hideg idők beálltával flottája teljesen hasznavehetetlen. Hidegvízű tengeri a tél elején befagynak, és majdnem fél évig vesztegelni kénytelenek. Ezért melegvizű kikötőket kell keresnie és körülbelül fél század óta ez az egyetlen irányelve az orosz politikának, amelyhez természetesen a hadügyi politika is hozzácsimul. 1876-ban megpróbálkozott Törökországgal háborúba keveredni, hogy kitudjon furakodni a Fekete tengerre. Ez volt Sebastopol ostromának is a célja, de szerencsére megmentette a világot Oroszország terjeszkedésétől az osztrák-magyar monarchia, amely hirtelen mozgósított. Az ő nagy riválisa Angolország eléje vágott Perzsiában és elálta az utját a perzsa öbölnek. Japán összetörte Oroszországot mielőtt még a Csendes Óceánra tehetne volna a kezét és a cári birodalom Svédországot is hálózába akarta keríteni egy melegvizű kikötő céljából. Ez az ojthatatlan szomj volt az orosz balkánpolitikának rugója, amelyet azonban nemcsak a hármasszövetségnek, de Angliának is meg kell akadályoznia és hogy megfogják akadályozni, bizonyítják a mai események.

— Ezért történt meg a nagy világkatasztrófát megelőző legnagyobb esemény, ami a hármasszövetség nadbaindulását kétszeresen megkönnyítette, tudniillik, hogy Anglia semleges marad. Miért teszi ezt?

— Angliát Németország kereskedelme már-már agyonnyomással fenyegette és nem volt olyan talpalatnyi tér az öt világrészben, ahol a két hatalmas konkurrens ne találkozott volna. Minthogy azonban Vilmos császár, a németek eme lángeszű uralkodója, jobb szervező talentumnak bizonyult, ennek ellensúlyozására Anglia szövetségeseket keresett. Szüksége volt ezekre azért is, mert attól kellett félnie, hogy a német flotta utoléri és elzárja előle azt az utat, amelyen az angol produkció feleslege az óriási indiai gyarmatokba özönlik át. Ez a szuezi csatorna. Egy pillantás a térképre ezt érthetővé teszi. Ezért foglalta el Egyiptomot, ezért szerezte meg magának a Földközi-tengeren Ciprust és Maltát, Gibraltárt és Adent. Ez tehát egy olyan egyenes vonal, amely Ázsiát direktre Anglia adófizetőjévé teszi. Már most ha Oroszország kijut a Fekete-tengerre a Dardanellákon, akkor őrt állna a szuezi csatornához vezető úton és azt erőszakkal át, aki neki tetszik. A világpolitikának ezek az utjai vitték egymáshoz közel a szükséges mértékig Angliát és Oroszországot és itt kell ismét elválniuk.

A Fekete tengeren ugyanazok az érdekei Angliának, mint a hármasszövetségnek.

— Északi nagy ellenségünk elé a legnagyobb elszántsággal és biztos diadal minden reményével vonulunk fel. Bizalmunkat nem kisebb erő, mint az osztrák-magyar hadsereg teszi jogosulttá. Nemcsak idehaza, hanem

az egész világ minden komoly szakértője tudja, hogy a mi hadseregünk a legjobb ma a világon.

A többiek lehetnek külszínre tetszetősebbek, lehetnek luxuriózusabbak, de a hadseregünk tisztikara, legénysége mindenképpen felett álló. Szeretjük összehasonlítani magunkat a német hadsereggel és a legszigorubb, legtárgyilagosabb bírálat mellett is a magunk javára kell a mérleget billenteni. A német hadsereg tisztikara csupa gazdag, jómódu emberből áll, míg a miénk legnagyobb részét szegény, amely évtizedek óta nehéz munkához van szoktatva. Hadseregünkben a legrealisabb munka folyt olyan tervszerűséggel, amelyhez fogható egy hadseregben sem találunk. Egy szóval kifejezve, ami fölényünk az minden hadsereg felett, hogy nálunk maga a tiszt köteles kiképezni az alája rendelt csapatot. Noha az altiszti kar és a legénység is intelligensebb Németországban, mint nálunk, de az egészet összevetve

felette állunk minden hadseregnek, mert a harcserű kiképzés a legmodernebb alapokon nyugszik, teljesen ki van küszöbölve a drill, és magunkévá téve a legutolsó háborúk tanulságait, legénységünket arra szoktattuk, hogy abban a harcban, amelyben egyes ember küzd egyes ember ellen, teljesen individuális életet éljen a rajvonásban, a tűzvonásban.

Önállóan cselekszik a legváltóságosabb pilanatban is, anélkül, hogy az egységes célt ezáltal bántaná.

— Valószínűleg igen sokan vannak, akik sehogysem tudják elképzelni, hogy ma, amikor a háborukat tulajdonképpen gépekkel, gépfegyverekkel vívják meg, miként tudjanak emberek harcolni. Hisz tudott dolog, hogy például egyetlen egy shrapnel, amely valóban shrapnel és nem olyan mint Törökországban, ahol tudvalevőleg a shrapnelek nem robbantak fel, mondom, egyetlen ilyen shrapnel kétszázötven golyót tartalmaz és ugyanennyi embert tud megölni, nem is szólva a technika többi csodáiról. A modern háborút mégsem ezek a mechanikai monstrumok, hanem az emberek döntik el és ebből következik, hogy bátran és felelem nélkül vonulhatnak fel a milliók a harctérre, mert ma a fegyverek nagy fejlettsége mellett sokkal kisebb a veszteség, mint volt azelőtt. Ennek az ellentmondásnak látszó kijelentésem megértésére tudni kell, hogy a modern háborúk milyen elven épülnek fel. Ez az elv:

Die Leere des Schlachtfeldes:

a csatatér üressége. Tudniillik arra kell törekedni, hogy az ismétlődő fegyverek erejét ellensúlyozzuk azáltal, hogy a katona ne szorosán egymás mellett tüzeljen, hanem minél nagyobb terjedelemben fölfelődve, a terep védelmet nyújtó alakulatait kihasználva, minél kisebb célt nyújtson az ellenségnek. Régi időből származó tüzértisztek gyakori panasza, hogy a mai viszonyok mellett a tüzérségnek tulajdonképpen nincsenek céljai. Ez azonban indokolatlan panasz, amelyet a modern kor katonája megmosolyog. A fegyvertechnika mai fejlettségéből következik az is, hogy a modern háborúkban leggyakoribbak az éjszakai támadások, mert ekkor a gépek nem tudnak érvényesülni. A japán, illetve a balkáni háborúk előtt azt hitte mindenki, hogy kizárt dolog a szuronyroham, ennek ideje már lejárt. Ime még most is döntő momentum a harcban, sőt hadviselésünk visszatért a középkorhoz, a kézi gránátokhoz, minthogy még a legkisebb csapat is s a legrövidebb időre is minden hadállást a föld segítségével az elgondolható összes eszközök igénybevételével meg-

Az első csata tűzvonalában.

(Szemtanuk a belgrádi bombázásról. — Eltávolították Belgrád közeléből az ujságírókat.)

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, augusztus 3.

Belgrád bombázásáról s annak előzményeiről egy budapesti estilap haretérre küldött munkatársa, aki az ostrom kezdetén Zimonyban tartózkodott, a következő érdekes részleteket jelenti:

A nagy esemény, Belgrád ostroma, kedden éjszaka kezdődött. A közvetlen okot a bombázásra az szolgálta, hogy a szerbek rálőttek egy magyar hajóra. A Száván úszott lefelé éjjel a Dunagőzhajózási Társaság József nevű vontatóhajója, három üres uszálylyal. A hajót Feinek István kapitány vezette, aki így adta elő az eseményeket:

— A zimonyi felső rakodópart felé tartottam s mikor a topesideri erdő alá értem, az erdőből ránk lőttek. Egészen a zimonyi part mellé húzódtam, a golyózapor azonban ide is követett. Már azt hittem, hogy elvesztünk, mikor a Temes monitor segítségünkre sietett. A Cigánysziget mellől, ahol állott, elkezdte bombázni a Kalimegdánt.

Fél tizenkettőkor még szólt a cigányzene a zimonyi Hotel Streicher kertjében. Egyszerre hatalmas dörrenés rázza meg a levegőt, aztán, mintha vaslemezekre ezernyi szöveget dobálnának, úgy hangzik ezernyi lövés a Duna felől. Azután egyre csattannak a lövések a Kalimegdánból, a Száva hidja felől berregnek a gépfegyverek. Egyszerre csak felvillan egy monitor fényoszlopja, nappali fénybe borítja a belgrádi várat és a kaszárnyát. Aztán egy dörrenés, majd még egy, három, négy. Belgrád bombázása megkezdődött.

A hid felől az ágyunál is erősebb dörrenés hallatszik, majd a sötétségből kiemelkedik egy égnek-törő lángoszlop, utána, mintha valami zuhanna, vasdarabok csörögnek. A szerbek felrobbantották a hidat!

A város felől katonai csapatok futnak a hid felé s eltűnnek az éjszakában. Két óra tájban a szerbek is rákezdik. A Topesideren megdörren egy ágyu.

A Laudon sáncok arra fordítják a tüzet. Előbb egy shrapnel robban az erdővel borított domb fölött, aztán megint egy. A szerbek sem hagyják magukat. Visszalönnék. A mi tüzeriek néhány tarackot küldenek a dombtető felé, ott egymásután elhallgatnak az ágyuk. Hajnalodik. A szerb üteg le van szerelve.

A vasuti hidnál kétségbeesetten erőlködnek a szerbek, hogy újból feljuthassanak rá és a második részét is felrobbanthassák.

A gépfegyverek tüzevel kaszálják őket.

Végre is visszahúzódnak. A Szávaparton, épen a víz mellett most épült egy új vasuti vágány. A töltés már kész. A sínek a talpfákra erősítve, rajta fekszenek. Még nincsenek beásva. A szerbek a töltés mögé húzódnak. Testüket védi a sánc, fejüket a sín, csak a sapka látszik ki mögüle. A puskát a talpfák között dugják keresztül s úgy tüzelnek. A bakák azonban nagyszerűen lönek. Hol itt, hol ott emelkedik fel a sínek mögül egy egyenruhás alak, akit fejbe talált a golyó, hogy a következő pillanatban halva boruljon hátra, a mi táborunkban még nincs halott. Mindössze

két könnyű sebesültet kötöztek be a pályaudvar egyik várótermében berendezett kórházban.

Egyre világosabb lesz, de olyan sűrű a füst az egész környéken, hogy az ember alig lát tőle. Csak a Kalimegdan körvonalait lehet megkülönböztetni. A Laudon sáncokból egy újabb golyó repült a Kalimegdan felé.

Egyenesen a löporos toronyba. Hatalmas dördülés, lángoszlop, az épület ezer darabban hull szét. Egy shrapnel a vasuti vámházat veti szét.

Igy tart ez reggel kilenc óráig. Akkor csend lesz. A monitorok eltávoznak, a várból megszűnik a puskatűz.

A Burma nevű majdnem egész Belgrádig nyúló félszigetről vöröskeresztes bakák két halottat hoznak hordágyon. Az első áldozatot. Mind a kettő magyar baka s mind a kettőnek Kovács a neve. Az egyik János, a másik István.

Amerre megy a szomorú menet, az emberek leveszik a kalapjukat. A Burma munióit kellene vinni, de az út oda nagyon veszélyes. Egy Berecz nevű káplár vállalkozik rá, hogy csónakon kiviszi a töltenyeket a legényeknek, akik épen másfél napja vannak szolgálatban, a legelső tűzvonalban. Beül egy csónakba. Akkor derül ki, hogy nem tud evezni. Egy vasuti gyakornok beugrik a csónakba. Elindulnak. Alig vannak kétszáz méternyire a parttól, amonnan tulról megindul a tüzelés. A káplár lebukik. A vasutas kiugrik a csónakból, foga közé kapja annak kötelét és uszva húzza ki a csónakot előbb a Burma végéig, ahol átadja a töltenyes dobozokat, azután ugyanugy hozza vissza a sebesült káplárt a partra. Így teremnek a hősök.

Szerdán délután négy órától nyolcig csaknem szakadatlanul bömbölnek az ágyuk. A belgrádi olajgyár kigyulladt, fekete füstje ráborul az egész városra s innen úgy látszik, mintha odaát vagy száz ház égne. A vezérkari tisztek hiába kémlelik távcsövekkel a belgrádi házsorokat, a füst áthatolhatatlan. Nyolc óratájban motor berreg a fejünk fölött. Repülőgép! Magasan kóvályog, nem is látjuk, csak a gép zugását halljuk néhány másodpercig. Aztán az is elhal. Egyszerre, mintha a felhők közül jönne, hatalmas sugárkéve omlik le Belgrádra, nappali fénybe vonja a Kalimegdánt. A váról gépfegyverekkel tüzelnek a magasan száguldó ellenség felé, de nem tudják eltálatni. Az aeroplán vagy öt percig marad Belgrád fölött fényoszlop felkutatója a vár minden zugát, majd elkalandoznak a Topesider felé a hidfőhöz, a branyicai táborba, aztán újra a mi fejünk fölött berreg a motor: a gép szerencsésen visszaérkezett. A tüzelés elhal. A hid felől is csak itt-ott hangzik egy egy elárvult puska-lövés. Sötét este van. Reggel az Alkotmány gőzös próbál kifutni a belgrádi partokra hogy az aknákat, melyeket a szerbek az új folyamán leraktak, kifogja, de miután kapitánya és kormányosa elesnek, a gőzöst a másodkormányos nagynehezen visszafordítja. Csütörtök délelőtt tíz órakor tudatta Vukovich Vitéz dr zimonyi rendőrfőnök az ujságírókkal:

— Uraim, a legfelsőbb vezérkar utasítására felszólítom Önöket, hogy azonnal hagyják el a várost. Déli tizenkét óráig el kell utazniok.

Miután a vonatok Zimonyba nem közlekednek, az ujságírók, külföldi lap tudósítók, mintegy harminc-negyvenen kocsin utaztak el Ujvidékre.

Elölépnek a tisztek.

— Csillaghullás a háboru hajnalán. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 3.

Minden állam hadseregében régi és meggyökeresedett szokás, hogy háboru esetén hamarabb nevezik ki a katonai akadémiák és hadapródiskolák utolsó évfolyamának növendékeit tisztekké, mintahogyan normális körülmények között elérheték volna a tiszti rangot. A kadétokból hadnagyok lesznek s már ilyen minőségben vonulnak a haretérre, ahol bő alkalom van gyors és lendületes katonai karriére megalapozására. Az osztrák-magyar monarchia hadseregében is híven a mindenütt érvényben lévő tradícióhoz, hamarabb törénnék meg a tiszti kinevezések a mostani háboru időkre való tekintettel. Más években a király születése napján, augusztus tizenhódikán, nevezik ki hadnagyokká a katonai akadémiák, hadapródiskolák utolsó évfolyamának hallgatóit, míg az idén már augusztus elsején megkapták a tiszti kardbojtot.

A kinevezéssel egyidejűleg megtörténik az új tiszteknek ezredeikhez való beosztása is. Az ifju hadnagyok a kinevezés után rögtön bevonulnak csapatjukhoz s tele barcavágygal, dicsőségsszomjjal, talán leglelkesebb részét alkotják annak a tiszti karnak, amelynek minden egyes tagja különben is át van halva most a lelkesedés magasatos tüzetől s kitörő örömmel indul a háboruba. Béke idején alig van alkalom a hadi érények kimutatására, a haláltmegvető bátorság, elszánt hősiesség legtündökibb, legfényesebb példái a harcok hevében születnek, békés időben legfőbb hadgyakorlaton lehet a katonai érényeket kimutatni, de persze itt nem nyilvánulhatnak meg olyan mértékben, mint a háboru alatt. S a vitézség kimutatása mellett a gyors előléptetésre is csak itt van alkalom.

A bevonult tartalékosok nagy száma szükségessé teszi, hogy elegendő számban legyenek tisztek is ezeknek oktatására, s így még igen sok tiszti kinevezés várható. A kinevezésekben természetesen nem fog elmaradni a 33-ik gyalogezred vitéz tisztikara sem, amely már annyi tanujelét adta kiváló képességeinek. Ha azután a háziezred a haretéren is dicsőséget fog szerezni és méltó marad fényes múltjához s a tisztikar számos tagja jut majd megérdemelt előléptetéshez. Tiszti körök véleménye szerint a kapitányi rangig körülbelül a tisztek két harmada előlép.

Tiszti körökben természetesen sok szó esik a várható előléptetésekről, sokan halmazzák el szerencsekívánatokkal a fiatal tiszteket, akik most abban a kedvező helyzetben vannak, hogy idő előtt juthatnak magasabb rangba. A helyzetet jellemző kedves történet játszódott le ma Békéscsabán, ahol egy fiatal, tizenhét éves kadét épen akkor érkezett meg ezredéhez, amikor az már indulásra készen állott. A kadét jelentkezett ezredésénél, aki mosolyogva így fogadta:

— Hozott Isten, fiam, épen jókor jöttél. Látod, nekem még hosszú évekig kellett várnom, míg hadnagygyá kineveztek, s mostani főhadnagyok is három-négy évig vártak, míg kadétokból hadnagyokká lettek, s neked olyan szerencséd van, hogy tán már a jövő héten megkapod a hadnagyi csillagot.

Az ifju kadét szalutált ezredésének a biztató szavak után sietve magára kapta a kadétnak még kijáró bornyut s vidáman csatlakozott a készen álló ezredhez.

Németország megkezdte a háborút.

(Elfoglalt orosz városok. — Felgyújtott hadikikötő. — Románia hü a hármasszövetséghez.)

Távirati tudósítás.

Budapest, augusztus 3.

Az európai bonyodalom gyorsan fejlődött ki európai háborúvá, de az egész háborus kavarodásban mégis Németország cselekvése az, amelyből leginkább kidomborodik a határozott, gyors, energikus cselekvés. Pénteken még tárgyalt Vilmos császár táviratok útján a cárral, de alig bizonyosodott meg az oroszok kétszínű játékaról: máris utra kelt a lehető legrövidebb terminusra — tizenkét órára — szabott ultimátum és nyomban utána a hadüzenet. Ma pedig már Olasz-Lengyelország földjét járják az északi óriás összeroppantására induló porosz csapatok. Ez az energia, ez a harcokésztség máris fél győzelem és minden szövetségese — köztük a most már határozottan nyilatkozó Románia is — teljes bizalommal tekint Hohenzollerni Vilmos energiájára és uralkodói erejére, amely a sokáig veszedelmes orosz kérdést — ha fegyveresen is — de eldönti.

Mai hivatalos hireink a következők:

Három nagyhatalom háboruja.

A monarchia intéző körei most is, mint a szerb háboru kitörése előtt, azon vannak, hogy az orosz háborút Oroszországra, Németországra és a monarchiára lokalizálják.

S ezek a kísérletek eredménnyel is kecsegtetnek. Angliában erős áramlat van, amely az ország semlegességének magatartását követeli. Ugy látszik Franciaországban is van hasonló áramlat. Amennyiben Franciaország kimaradna a játékból, Oroszország is semleges maradna. Ausztria-Magyarországnak és Németországnak az orosz háborúval szemben elfoglalt álláspontjában az utóbbi napokban érdekes változás állott be. Először Németország közvetítőként és elszánt támogatóként lépett föl. Az orosz kormánynek Németország közvetítésével szemben való illojális magatartása azonban a háborút Németország ügyvévé tette. Nem kétséges, hogy Oroszország kívánta a német háborút. Erkölesileg és technikailag Oroszország támadó fél. Ő volt az első hatalom, amely mozgósított s az ő csapatai léptek túl először német területre. Ebből az következik, hogy Franciaországot az entente-szerződés Oroszország támogatására nem kötelezi.

Német támadás tengeren és szárazon.

Berlinből táviratozzák: Az Augsburg nevű kis cirkáló este 9 órakor szikratávirattal jelentti: Bombázom Libau hadikikötőt. Haroban állok egy ellenséges cirkálóval. Aknákat raktam le.

Libau hadikikötő ég.

Berlinből jelentik este hét óra tizenöt perckor:

A német csapatok ma elfoglalták Kalischt és Czensztochowot

Mindkét város Orosz-Lengyelországban van. Kalisch teljesen a porosz határon, Czensztochow pedig, amely kolostoráról híres bucsujárárhely beljebb az orosz területen. A hiradás lelkesedést keltett Berlinben.

Berlin augusztus 3. A Wolff ügynökség jelentti: Egy gyalogezred egy százada egy gépfegyverosztaggal és

egy ulánusezred ma reggel orosz területre lépett és bevonult Kalisch városba, amelyet megszállt.

Allensteinből (keleti Oroszország) jelentik: A határon eddig csak kisebb lovassági összejutások voltak. Johannsburgot, melyet dragonyosok tartanak megszállva, oroszok megtámadták. Husz orosz elesett, több német könnyen megsebesült.

Berlinből jelentik: A kocheni koresmáros fiával együtt a kocheni alagutat fel akarta robbantani. Tervük megghiúsult, mindkettőjüket elfogták és hadbírószági ítéletre agyonlőtték.

Francia tisztok porosz ruhában.

Koblenzből jelentik: Nyolevan francia tiszt délelőtt porosz egyenruhában autón Walbeck mellett át akart lépni a porosz határt, de a kísérlet megghiúsult. A tisztok visszamenekültek francia területre.

Berlinből jelentik: Wechselsnél egy francia léghajó akart német terület fölé repülni, de lelőtték.

Berlinből jelentik: A Schlufft szorosnál kétségtelenül megállapították, hogy a franciák augusztus elsején este újabb határsértést követtek el és bombázták a német hadállásokat. A németeknek veszteségük nem volt.

A Schlufft-szoros a nyugati Karz hagyvidékén, a német-francia határon van.

A szerb harctéren minden csöndes.

Budapestről jelentik hivatalosan: A szerb harcterről ma estig semmi említésre méltó hír nem érkezett.

Franciaország békeszeretéből mozgósított?

Párisi jelentés szerint Poincare elnök és a francia kormány tagjai kiáltványt intéztek a francia nemzethez, amelyben Franciaország mozgósítását mindenekelőtt azzal indokolják, hogy több állam mozgósította hadseregét, még olyanok is, amelyek a neutralitás által védve vannak. A kiáltvány ezután azt fejtegeti, hogy Franciaország mozgósításának nincs más célja, mint a jelen viszonyok közt a becsületes béke biztosítását célzó törekvés áthatva a béke iránti forró vágytól. A kormány megtette a szükséges elővigyázati intézkedéseket és folytatni fogja diplomáciai működését, bizott a sikerben és minden francia hazaszeretetésben.

Románia a hármasszövetség mellett.

A Viatorul — a román kormány félhivatalos lapja — jelentti Szombaton román katonatanács volt a háborus bonyodalomban elfoglalandó álláspontokról. A tanácskozásán Károly román király hosszú beszédben meggyőző számokkal dokumentálta, hogy Németország katonailag egymaga oly erős, hogy szövetségesei, Ausztria-Magyarország és Olaszország nélkül is legyőzheti az oroszokat és franciákat.

A király beszédének hatása alatt Bratianu és az összes miniszterek

a hármasszövetséggel közös akclót határoztak el.

A király nyomatékosan kifejtette, hogy ma az igazi államférfiúnak óvakodnia kell az érzelmi politikától és legfőbb kötelességévé te-

szi, hogy a Dunánál a barbár déli szlávok által fenyegetett békés civilizáció védője legyen Románia. Károly király különösen Németország barátságának megtartását hangoztatta, mint Románia a jövő fejlődésének fontos feltételét.

Hogy a határozatot végleg megszövegezzék, vasárnap ma délután négy órára Sinaiában új minisztertanácsot hívtak össze Costinescu miniszter villájába.

Amerika semleges.

Washingtonból jelentik: Az Északamerikai Egyesült Államok semlegességi nyilatkozata elkészült és holnap nyilvánosság elé kerül.

Ennek a határozatnak Japán esetleges akciójánál lehet jelentősége, mert így az oroszra támadó japánnak nem kell tartania amerikai hátbatámadástól.

Háboru előtt nőszülnek a Hohenzollernfiúk.

Berlinből jelentik: Vilmos császár fia, Oszkár herceg és menyasszonya Bassewitz grófnő tegnap este a Bellevue-kastélyban házasságot kötöttek egymással. A berlini lakosságot meglepte a házasságkötés híre, mert az esküvőt csak az őszi hónapra tervezték. Csakhamar köztudomású lett, hogy

a házasságot maga a császár rendelte el srgősen, mert Oszkár herceg valószínűleg már holnap a harctérre indul, hogy hazafiúi kötelességét teljesítse.

Az esküvő szűk családi körben folyt le este 7 órakor a Bellevue kastély nagy kerti termében, a császári ház jelenlétében. Az esketést Händler lelkész végezte. Az esküvőt rövid ideig tartó gratuláció követte, azután a császár a vezérkar épületébe hajtatott, ahol éjjelig maradt!

Oszkár herceg esküvőjével egyidőben jutott nyilvánosságra, hogy Vilmos császár harmadik fia, a harminc esztendőes Adalbert herceg eljegyezte a huszonhárom esztendőes Adiszász-meiningeni hercegnőt, Frigyes szász-meiningeni herceg leányát.

Olaszország állásfoglalása.

Rómából jelentik: Olaszország eddig hivatalosan nem mozgósított. Viktor Emánuel király szombaton érkezett meg Rómába és tanácskozott Salandra miniszterelnökkel. Vasárnap a Neue Freie Presse a következő táviratot kapta Rómából:

A római német nagykövet tegnap késő este felkereste San Giuliano olasz külügyminisztert, tudatta Németország katonai intézkéseit és hosszasan tanácskozott vele. Este tíz órakor San Giuliano Salandra miniszterelnökkel tanácskozott egész éjjelig. A Messaggero állítólag hiteles forrásból azt jelenti, hogy Olaszország a német orosz háboru esetére semleges marad.

Bécsi diplomáciai körökben azt mondják, hogy abban az esetben, ha Franciaország nem avatkozik a háboruba, Olaszország is kimarad abból.

Miért késik az orosz hadüzenet?

Bécsből táviratozzák a Budapesti Tudósítónak: A Reichspost írja: Ausztria-Magyarország még nem üzent meg a háborút Oroszországnak, természetesen nem azért, mivel kétségei volnának szövetségi kötelességei dolgában, hanem mert azt kívánják, hogy Oroszország nyiltabban mutassa meg előbb kártyáit.

Hogyan élnek a statárium alatt?

(Séta Ujaradon. — Ahol csak egy utca választ el a statáriumtól.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 3.

A kivételes állapot életbeléptetésének első napjában, mindjárt, amikor a nemzetiségi vidékekre és a szerb határter közelébe eső területekre kormánybiztosokat neveztek ki: az exponáltabb helyeken a rögtönítélő bizottság hatalma, a statárium lépett életbe.

Amit csak a Jókai regényekből ismertünk, vagy amiről néha horvátországi, boszniai eseményekkel kapcsolatban olvashattunk: a félelmes statárium ide érkezett egészen a közvetlen közelünkbe, épen csak a Maros keskeny sávja választja el tőlünk aradiaktól és ha a Károlyi Gyula gróf hidon keresztül sétáltunk, már benne is vagyunk a kellős közepében a statáriális világnak. Temesvárott és egész temesmegyében statáriális törvények nevében tartják fenn a rendet a háboru kezdete óta és ha akadnak békés időben gunyoros kedvű emberek, akik azt emlegetik, hogy ma már az utcán lépni se mer az ember, mert belebotlik valamilyen paragrafusba, miniszteri, megyei, kör vagy szabályrendeletbe, — nos hát ebből az állításból egyetlen szó sem tréfa ott, ahol statárium van, mert mi sem történhet meg könnyebben, mint az, hogy apró kis kihágásért súlyos büntetés és rengeteg kellemetlenség szakad az embere. Olyan tettekhez, amelyeket a Károlyi hid aradi oldalán még teljes lelki nyugalommal el lehet követni, az ujaradi részen kétszer is meg kell fontolni, sőt a különös véletlen úgy hozta magával, hogy Ujarad egyik részén elég átmenni az utca egyik házsorától a másikhoz, hogy máris statárium fenyeget. Az a része ez Ujaradnak, ahol Zsigmondházával érintkezik. A két község udvalevően egészen összeépült és ahol Zsigmondháza utolsó házai végződnek, ott kezdődik Ujarad. Miután pedig Zsigmondháza Aradmegyéhez tartozik: az utca zsigmondházi felén még semmi keresete sincs a statáriumnak, amely az utca ujaradi felén teljes érvényben van. Hogy ebből a véletlenből sok furcsa eset adódhat elő, azt mondani sem kell.

Egyébiránt Ujarad külső képén nem látszik nyoma sem annak, hogy statárium alá rendelt területen járunk. Az utcák csöndesek, kihaltak, a fegyverforgató férfiakat elvitték innen is a háboruba és jobbára csak egész fiatal vagy egészen öreg ember kerül elénk az utcán, vagy még inkább asszony, leány és gyerek. A kertekben a zöld szín minden arnyalata a fákon és a veteményekben és az egész békés kép fölött a kéklő égen perzselő aranyárga gömbjével ragyog a nap. Ám ez csak a nappali kép, Estefelé megváltozik minden: a statárium rendelkezései ilyenkor válnak szigorúan érezhetővé.

Kilenc óra után nincs polgári embernek keresete az utcán. Sűrűn cirkál a csendőrrjárat és kérdőre von minden járókelőt. Akinnek olyan az élete sorja, hogy kilenc óra után is akadhat utja az utcán: annak tanácsos igazolványt szerezni be, amellyel a kilenc órai házon kívüli tartózkodást megokolhatja, mert a csendőrök igazolás nélkül teremtett lelket nem eresztenek tovább. Kilenc órára bezárul minden üzlet, minden vendéglő, minden ház — és szinte-szinte még az sem tanácsos, hogy kilenc órán túl lámpavilág szűrődjön elő valamelyik ablakból. Ha az odakünn cirkáló őrrjárat gyanusnak minősíti ezt a késői fönnléteket, bezörgethet az ablakon és kérdőre vonhatja a statárium szent

nevében az éjszakázót: mi dolga, miben töri a fejét éjszaka, miért nem megy inkább aludni.

A valóságban mindez egy csöppet sem tréfás, mert hiszen a csendőri szó mellé fényes szurony, golyóra töltött fegyver és a statárium kellemetlenül szigorú hatalma szolgáltatja a kíséretet.

A csendőrrjárat végigcsörtet az utcán, elmerül valahol a sötétben, amodébb pedig a Maros tükrében rezgett visszfényű lámpaszemével a Károlyi Gyula-híd bívogat, mutatja az utat vissza Aradra a statárium területéről.

HIREK.

A komité a magyarországi románokhoz.

(Mihályi Tivadar felhívása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 3.

Mihályi Tivadar dr. a román komité elnöke a brassói Gazetta Transilvaniei tegnapi számában felhívást intéz a hazai románsághoz és közli híveivel, hogy amennyiben kormányunk kivételes rendelkezései folytán a politikai jellegű köz és magángyűlések megtartása a hadműveletek idejére be van tiltva, a román nemzeti kamité sem tarthatja meg gyűlését.

A komité tehát sajtó útján fordult a hazai összes románokhoz és teljes bizalommal és szeretettel hívja fel őket, hogy a törvény szellemének és a nehéz napok által megkövetelt szolgáltatásoknak megfelelően teljesítsék kötelességüket, bizzanak Istenben és az ellenőrizhetetlen híresztelésekkel szemben egyedül hazafias lelkiismeretükre hallgassanak, elűzve lelküktől a rosszakaratú ugratásokat. Ófelsége, öreg uralkodónk és a baza győződjenek meg a Habsburg monarchia jogára alatt levő román nép hűségéről és áldozatkészségéről.

A román legények mindenféle lelkesedéssel vonulnak haderőnk zászlajai alá, hogy vérüket ontassák a harc mezején, az itthonmaradottak pedig azzal az óhajjal kísérik őket a harcba, hogy győzelemmel térjenek vissza. Különösen a falusi népet figyelmezteti, hogy tartózkodjék az italtól és minden olyan kihágástól, amely a közbiztonságot veszélyeztethetné. A román nép józan és rendszerető hajlandóságában, lojalitásában és hűségében bizik és elvárja, hogy e tulajdonságaihoz méltó lesz most is. Végül az isten segítségét és áldását kéri fegyvereink győzelmére.

Elmebeteg honvédhadnagy.

— Szerb kémnek tartották. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Szeged, augusztus 3.

Megrendítően tragikus eset történt Jancsa Teodóziusz szegedi honvédhadnaggyal. Katonai társaságokban sokat beszéltek már napok óta erről a szerencsétlen fiatal tisztről, akit szerb kémnek gondoltak nagyon gyanus magaviselete miatt s akiről most már megállapították, hogy nem kém, hanem örlött.

Jancsa hadnagyot körülbelül négy héttel ezelőtt helyezték Szegedre a honvédekhez. A szerb származású hadnagy különösen viselkedett. Tisztársaitól elkülönülten, feltűnően zárkózott életet élt s lassanként némi okot adott magaviseletével arra a gyanura, hogy talán kémkedik. Ez a gyanu nagyon megnövekedett, amikor Szerbiával szemben háborus konfliktusba került a monarchia. Ekkor történt meg, hogy végül is, pár nappal ezelőtt, letartóztaták. Már annak is híre kerekedett azután, hogy Jancsát kémkedés miatt halálra ítélték és a hadbíróság udvarán agyon fogják löni.

Most azonban, megbízható helyről, más értesülést szerezünk. Eszerint a kémkedéssel

gyanusította Jancsa Teodóziusz már a letartóztatása előtt is olyan magatartást tanúsított, a miből arra lehetett következtetni, hogy a szerencsétlen ember nem ép elméjű. Ezért letartóztatása után beszállították a honvéd csapatkórház elmemegfigyelő osztályára, ahol most az orvosok megállapították róla, hogy örlött. Ma, vagy holnap szállítják el valamelyik elmeegógyintézetbe.

— Az Aradi Közlöny a háborus napok rendkívüli körülményei között példányai számát szigorúan a szükséges mennyiségre szállította le és elsősorban arra szorítkozik, hogy előfizetőit ellássa lappal. Miután így elárúsítói forgalomba csak korlátozott számban kerül az Aradi Közlöny, tanácsolható, hogy mindazok, akik az izgalmas eseményekről híven és kimerítően az Aradi Közlönyből óhajtanak tájékozást szerezni, lépjenek mielőbb az előfizetők sorába.

— A trónörökös pár Budapesten. Budapestről jelentik: Zita főhercegnő ma délután tízfélfél órakor kíséretével együtt meglátogatta az új Szent János-kórházat, ahol Bárczy István dr. polgármester, Magyarévits Mladen dr. tiszti főorvos és Irsay Artur dr., a kórház igazgató-főorvosa fogadta és kalauzolta. A főhercegnő rendkívül nagy érdeklődést tanúsított a kórház berendezése iránt s a betegekhez vigasztaló szavakat intézett, majd megelégedését kifejezve, eltávozott a kórházból, a közönség viharos éljenzése közben. Károly Ferenc József trónörökös ma reggel kihajtatott a rákosfőgyakorlótérre s egészen délig ott időzött. Végignézte a csapatok gyakorlatozását s megelégedését fejezte ki a látottakon. A tisztikar leirhatatlan óvációval köszöntötte érkezésekor és távozásakor. Este nyolckor több fővárosi egyesület fáklyásmenetet rendezett a trónörökös-pár tiszteletére.

— Károlyi Gyula gróf a háboruban. Olyan időket élünk, hogy a lelket zsongító dal: „ha még egyszer azt üzeni, mindnyájunknak el kell menni” — nemsokára valóra válhatik. Érti ezt az ország minden polgára és épen ezért az általános mozgósítás alkalmával oly tömegesen jelentkeztek a zászlók alá, hogy a hadvezetőség az első napokban el se tudta helyezni őket. De a lelkesedés oly hatalmasan hullámoz, hogy a legridegebb elméket is csodálkozásba ejti. A hadkötelesekön kívül az önkéntesek tömege is csatasorba áll. S az önkéntesek között számosan vannak olyanok, akik a legnagyobb jólétet, harmonikus családi életet hajlandók otthagyni, hogy szolgálatot teljesítsenek a minden oldalról szorongatott magyar hazának. A honszeretet eme nagyszerű példaadói között szerepel Aradmegye egykori főispánja, Károlyi Gyula gróf is, aki ma táviratban jelentette Hazai Samu báró honvédelmi miniszternek, hogy bármely percben hajlandó a háboruba vonulni, ha a hadvezetőség ezt kívánja. Károlyi Gyula gróf őseihez méltó lépés ez. Az a rendkívül érdekes könyv, amely az elmúlt hónapokban a Károlyiakról megjelent, azt igazolja, hogy Károlyi Gyula gróf ősei között egész sereg kiváló hadvezér volt, akiknek honszeretete ma is ott lobog a Károlyiak vérében.

— A megölt trónörökös főudvarmestere a királyi udvarban. A király július 28-án kelt legfelső kéziratával, tehát épen egy hónappal a szomorú szerajevói merénylet után, Rumerskirsch Károly báró titkos tanácsos, szolgálaton kívüli viszonybeli őrnagyot, Ferenc Ferdinánd volt főudvarmesterét főpálcásmesterévé nevezte ki.

Figyelem kereskedők!

Telefon 969.

Kérjen árajánlatot.

2647

50%-ot takarít meg, ha cipőkrém rendelmenyét**Fedóra cipőkrémgyárból szerzi be. Arad, Árpád-tér 3. szám.**

— Szállítási póthatáridő. Az államvasutak igazgatósága a következőket közli hirdetményében: Rendkívüli forgalmi viszonyok következtében a vasuti üzletszabályzat 75. § (3) 5. pontja és a vasuti áru fuvarozásra vonatkozó bérni nemzetközi egyezmény 14 cikkéhez tartozó végrehajtási határozmány 6. § (3) 2 pontja alapján, kereskedelemügyi miniszternek folyó évi július hó 30-án 487-B. sz. a. kelt engedélyével az összes állomásainkon feladásra, vagy leadásra kerülő, valamint összes vonalaink közül bármelyikét átmenetben érintő élő állatok, friss hus, leölt baromfi, lőtt vad, friss gyümölcs, friss főzelék és tojásküldeményekre, úgy a magyar, osztrák és bosznia hercegovina, mint a nemzetközi forgalomban folyó évi július hó 31 től kezdve visszavonásig, az érvényben levő fuvarozási határidőkön kívül gyorsárúként való szállítás esetén három (3), teherárúként való szállítás esetén nyolc (8) napi póthatáridőt állapítottunk meg.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 3-án a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: **Született:** Rapp Károlynak Anna nevű leánya. Kiss Pálnak László nevű fia. Lakatos Lajosnak Ferenc nevű fia. Rubleczky Gézának Sándor nevű fia. Jubácz Gézának Miklós nevű fia. Böszörményi Ferencnek Ferenc nevű fia. Felföldi Lajosnak Erzsébet nevű leánya. — **Meghalt:** Horváth Mária 17 éves leány. Deutsch Márton 45 napos fiú. Dobos József 5 éves fiú. Tikár József 50 éves földműves. Kiss Alajos 53 éves kőműves. Kergyik Árpád 2 hónapos fiú. Zámbo Piroska 6 hónapos leány. Felföldi Erzsébet 3 napos leány. özv. Teszler Károlyné 27 éves magánzónó. — **Házasságot kötött:** Biró Alajos Vajda Máriával. Neményi Emil Regézy Magdolnával. Codilla Sándor Risztin Juliannával. Hajma József Türb Paulával, Ermesz István Deák Margittal, Egri Pál, Bauer Teréziával.

— Neptun strand-fürdő, modern berendezés, nap- és lég-fürdők. Uszoda uraknak és hölgyeknek. Nyitva szeptember végéig. 3571

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Tüzoltó. Mostanában igazán nincsen helyünk egyesületi nézeteltérések tisztázására a lapban. A közleményt hivatalosan juttatta hozzánk az egyesület és ha ön kifogásolja annak egyes részeit, leghelyesebben az egyesületben, vagy szövetségben járhat el.

Torda. Nem érdekli az aradi közönséget ez az ügy annyira, hogy ilyen hosszú cikket szentelhessünk neki.

Páholy. Kisjénő. Mult vasárnap megjelent számunkban már megüzetük a következőkben: 1. Varjassy Lajos dr. (Kereskedelmi és iparkamara.) 2. Az Apponyi-köruton van."

Csalódott. Nem csak szerelmében, hanem abban is, hogy ez a vers közölhető.

Pesti költő. Katonaverseit nem használhatjuk. A háboru poézisa. Most már nem térhetünk vissza erre a dologra.

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Limbeck János és Fia „Első m. k. szab. ércporsó-gyára és temetés-rendező vállalata.

Özv. Hackel Gyuláné szül. Eisele Katicza úgy a saját, valamint gyermekei: **Gyula és Ottó,** nemkülönben az összes rokonság nevében is szomorodott szívvvel tudatja, szeretett és felejthetetlen jó férje, illetve édes apa, testvér, vő, sógor és rokon

Hackel Gyulának,

f. é. augusztus 3-án, reggel 7 órakor, életének 39 ik és boldog házasságuk 10 ik évében a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai augusztus 4-én d. u. 5 órakor fognak Uj-Aradon Rákóczy-ut 159. számú házban a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltetni és az uj-aradi temetőben lévő családi sírboltban örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szt.-mise a boldogult lelki üdvéért augusztus 12-én reggel 7 órakor fog az uj-aradi plébánia templomban az egek Urának bemutatatni.

Ádott legyen emlékezete!

Uj-Arad, 1914. augusztus 3-án. 41

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában.

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon kedves barátoknak és ösmerősöknek, kik egyetlen és felejthetetlen drága gyermekünk

Bedő Lacika

temetésén megjelentek és mérhetlen fájdalomunkban résztvenni kegyeskedtek, legmélyebb köszönetünket fejezzük ki.

4520

A gyászoló család.

9261

Kereskedők figyelmébe!!!

Gyári jegyzés szerint fedezheti csokoládé és cukorka szükségletét.

Raktáron vannak: Kugler-, Heller-, Fürth- és Manner-árak. 4347

GÁBOR MIKLOS ARAD,
Andrássy-tér 18. Salacz-utcai rész.

Telefon: 1059.

Ponyvát, zsákot, zsineget, gazdasági kötélárut, pokrócot, szalmazsákot legjobban és legolcsóbban szeresheti be az Erdélyi és Bácskai Iparárú-raktár **Reich B. Károly Fia és Társa cégnél**
Telefon 649. Arad, Andrássy-tér 6. szám. (Verbos-ház.) Telefon 649.

4318

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket,
villanyos csengő- és telefon be-
rendezéseket s minden e szak-
mába vágó munkát. Pontos és
gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos fő-
zödedényeket, villanyos vasalókat,
villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram
lámpákat és mindennemű villa-
nyos cikkeket.

762—1914. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó
az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-
 értelmében ezennel közhírré tesz
hogy az aradi kir. bíróságnak 1914
évi 6309. számú végzése következté-
ben Dr. Papp János ügyvéd által
képviselt Crisána takarékpénztár
javára 48 korona és járulékal ere-
jéig 1914. évi május hó 27-én fo-
ganatosított kielégítési végrehajtás
útján le- és felülfoglalt és 680
koronára becsült következő agó-
ságok u. m.: felülépítmény, szavas-
marha nyilvános árverésen elhat-
nak.

Mely árverésnek a nagyhatá-
gyi kir. járásbírósság 1914. év.V.
216/2. számú végzése folytán 8
korona tőkekövetelés, ennek 12.
évi szeptember hó 15-ik napjól
járó 6% kamata, 1/8% váltódijs
addig összesen 86 kor. 91 fillérh
bíróiag már megállapított köl-
ségek erejéig, Irásfaluán leent
megtartására 1914. évi augusztus
4-ik napjának d. e. 1/10 órája hatá-
időül kiűzetik és ahhoz a venni szál-
dekozók ezennel oly megjegyzés-
sel hivatnak meg, hogy az érin-
tett ingóságok az 1881. évi LX.

t. c. 107. és 108. §-al értelmében
készpénzfizetés mellett, a legtöb-
bet ígérőnek, szükség esetén becs-
áron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő
ingóságokat mások is le- és felül-
foglaltatták és azokra kielégítési
jogot nyertek volna, ezen árverés
az 1881. évi LX. t. c. 120. §. értel-
mében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagyhalomgy, 1914. évi
június hó 20. napján.

Riedl Ákos,
4519 bírósági végrehajtó.

**Költözködők
figyelmébe!**

Villamos világítási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít 3861

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító ital.

Főraktár:**Eles Arminál,****Aradon,**

Félliteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

Veszek

Legmagasabb árban

aranyat,

ezüstöt, gyémánt- és bri-
liánt ékszeranyagokat**Deutsch Izidor**

ékszerész

Weitzer J.-utca, Minorita-palota

Telefon 438. szám. 2038

Eladó:

1 drb. stráfkocsi 40
métermázsa hordké-
pességű. 2 drb stráf-
kocsi 30 métermázsa
hordképességű. 1 da-
rab homokos kocsi.
1 drb hintó. 4521
Cim a kiadóhivatalban

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elne-
vezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely
a bőrtakát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen
elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsiros, fényes,
izzadó arc bőrű egyéneknek, de használhatja bárki is
estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra
öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, ame-
lyet a **HELACIT** azon percben előidéz. Az arc olyan
lesz, mintha valami lehelet finomságu harmattal (a gyü-
mölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere-szappan- és vegyészeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárában.

1224

Figyelmeztetés!

Mután az

„Aradi Ibolya Crème“-metutóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű
hölgyközönséget a félrevezéstől megóvjam, az**„Ibolya Crème“**elnevezéshez a „DORE“ szót csatoltam. —
Saját érdekében tessék csak oly Ibolya
Crémet vásárolni, melyen az**„Ibolya Doré Crème“**felírás látható. Ara 1 tégelyen
1 korona. Kapható a készítőnél**HAJÓS ÁRPÁD**

gyógyszertárában Arad, András-tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Ráfi János, Ring
Lajos és Vojtek Kálmán urak gyógyszertárában, valamint Vojtek és Weisz,
Hansu Nestor és Török Andor és Társa urak drogériájában.**Ovakodjunk a fertőzésektől.**

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle beteg-
ségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a merevgöres, a lép-
fene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintke-
zésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket
okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában
haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük.
Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy
az emberi körömök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye
tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket,
arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre**
szappannal vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tani-
tókknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok,
kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé
teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések
ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos

gyógyszertára.

APRÓ HIRDETÉSEK

LEVELEZÉS.

"Mefisztó"

kedden biztosan várom. Beszél-nünk kell! 4528

"Sajnos egyedül"

maradtam jelgére levél ment "Al-kalmas időktől". 4529

Szép, komoly

nővel megismerkedne 21 éves fiú. Találkozás levelet post restante "Amatőr" jelgére levelet jelezni. 4580

ALKALMAZÁST KERES.

Gyors- és gépirásban

jártas leány alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 4524

Könyvelő

szép írással, gép- és gyorsíró, összes irodalmi teendőkhöz jártas, alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 4527

Néhány

felsőgimnáziumi és felsőkereskedelmi tanuló alkalmazást keres. Szükség esetén kauciót is adhat. Ajánlatok "Munkakedv" jelge alatt a kiadóhivatalba. 4582

ALKALMAZÁST NYER.

15-16 éves

kifutó fiú felvételtk. Gábor Miklos Salacz-utca 1. 4528

KIADÓ LAKÁS.

A lakás nyilvántartási iroda. (Messenger Boy vállalat) Deák Ferenc-u. 8. Felajánlja lakást kiadóknak és lakást keresőknek megbízható szolgálatait az augusztusi negyed alkalmából. Novemberi lakások iránt már számos érdeklődés. Butorozott szobák kerestetnek. Elenyészően csekély díj. Telefon 816. 4837

Kiadó lakás.

Andrássy-tér 25. sz. házban (Neuman-palota) egy 4 szobából álló II. emeleti utcai lakás november 1-re kiadó. Bővebbet Neuman Testvérek városi irodájában. 4525

Hölgy részére

utcai szoba fürdőszobával azonnal kiadó. Péter-utca 2/c balra. 4528

6 szobás

modern magánház kiadó. Thököly Imre-utca 45. Bővebbet Pöltenberg-utca 8. 4581

Kiadó lakás.

Batthyány-u. 28. sz. alatt I. emeleten egy négyszobás utcai lakás azonnal kiadó. Bővebbet Batthyány-utca 87. sz. alatt. 4489

6 szobás lakás

tartozékával, 1-2 utcai nagy szoba butorral vagy anélkül, 1 udvari szoba butorral vagy anélkül azonnal kiadó. Nádor-utca 14. házmaster. 4499

Lakás.

Kossuth-utca 52. sz. ujházban egy 8 szobás és egy 2 szobás parkettázott utcai lakás fürdőszobával, villany- és gáberendezéssel folyó évi november 1-től kiadó. Értekezhetni a házmasternél, vagy Barkó Ferenc vágóhídi igazgatónál. Telefonszám 4. 4584

Két szobás

udvari lakás előszobával kiadó. Thököly-tér 4. sz. 4471

Két szobás

utcai lakás, fürdőszobával, mellékhelyiségekkel november 1-re, valamint egyszobás utcai lakás mellékhelyiségekkel szeptember 1-re kiadók. Bővebbet Hajó-u 5/a. 4512

Egy modern, balkonnal

ellátott 8 szobás utcai I. emeleti lakás, előszoba, fürdőszoba, mellékhelyiségekkel és központi fűtéssel november 1-től Varjassy József-utca 12/a. szám alatt kiadó. 4517

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy 5 szobás lakás, mely áll 3 utcai és 2 udvari szobából és a szükséges mellékhelyiségekből azonnallára kiadó. Értekezhetni Petőfi-utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél. 2005

VÉTEL ÉS ELADÁS.

10-es gőzgép

kötözött állapotban azonnal üzembe vehető 1000 koronáért eladó. Polák téglagyár. Telefon 938. 4508

Szőrmék, ruhaneműek,

szőnyegek megóvásására ajánlunk molykeveréket 20 és 40 filléres csomagokban, legfinomabb resublimált Naftalint, kiló 1 korona. Terpentin olajat, kiló 2 korona. Pachull levelet, kiló 8 korona. Rovarport szorító dobozokban 20 fillér, bádóg dobozokban 80 és 60 fillér. Légy irtó szereket, légyfogókat, Zacherlint, stb. Földes gyógyszertár Deák Ferenc-utca. Hehs gyógyszertár Batthyány-utca. 1224

KÜLÖNFÉLE.

Legjobb lugmentes

arc- és kézmosó a Hygea szappan 40 fillér, Lanolin szappan 50 fillér. Mindkét szappan tiszta növényi zsíradékokból készül, lugmentes, a legfinnyásabb arcú hölgyek és gyermekek, csecsemők mosására legalkalmasabb. Legtartósabb, legfinomabb és leghatásosabb fürdőszappan az Angol fürdőszappan, óriási darab 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Földes gyógyszertár Deák Ferenc-u., Hehs gyógyszertára Batthyány-u. 1224

Hehs-főle

Vasaschinabor. Szuverén szer vérszegénység, sápkor, szédülés a vérszegénységből eredő idegbajok, idegrohamok, étvágytalanság, gyomorbatalmak, láz, általános gyöngeség ellen páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárius fertőzések és infekciókból eredő megbetegedések ellen ugy lenótéknak, mint gyermekeknek. Ár 3 korona 40 fillér. Készíti: Hehs Vilmos. gyógyszertára Aradon, Batthyány-utca. 5180

Bármilyen

bádógos és vízvezetési munkát készít Diamant Jenő Arad, Weitzer János és Kazinczy-utca sarkán. 2991

Üzlet- és műhely-áthelyezés!

A nagyérdemű közönség szives tudomására adom, hogy a Hunyadi-utca 3. szám alatt volt

férfi- női és gyermekcipő raktáramat és műhelyemet Weitzer János-utca sarkán (volt Templom-utca)

levő házban, a főpostával szemben helyeztem át. Üzletem teljesen meg van nagyobbítva s állandóan saját műhelyemben készült elismert legjobb minőségű cipők kaphatók jutányos árárt. Megrendelések és javítások pontosan elkészülnek.

További szives pártfogást kér:

GARA MIKLOS.

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vatával.

Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-társaságban.

Gróf Károlyi-utca 7. sz. házban

egy földszinti és egy I. emeleti parkettrozott, minden komforttal berendezett lakás,

mely áll 8 szoba, fürdőszoba, előszoba, csukott folyosó, cseléd szoba, konyha, éleškamra, 2 pince padlásból (gáz- és villany bevezetve) f. év november hó 1-kiadó. Bővebbet a házmaster vagy a tulajdonosnál

Oravetz Miklós fakereskedő, Alsó-Marospart 24., 25., 26Z.

Figyelem a címre! Nem összetéveszteni!!

Ha kerékpárt vagy jó varrógépet akar venni látogasson meg, ahol könnyen meggyőződhet, hogy nálam csak a legjobb gyártmányú gépek kaphatók feltűnően olcsó árakban, esetleg kedvező részletfizetés mellett is. Javítások legszakoszerűbben, jutányosan elkészítetnek. — Mérlegjavításokat állami hiteletitesssel vállalok. Síracsokat olcsón készítek. — Szives pártfogást kérek

Hammer Zsigmond

lakatos, műszerész és mérlegkészítő
Arad, Boros Beni-tér 2. sz.

Telefon 370. 1923

Háboru esetére szóló életbiztosításokat

azonnali érvénnyel
köt a

Triesti általános biz- tosító társulat

(Assicurazioni Generali)
Aradi főügynökség
Tanner Józsefnél An-
dássy-tér 20. sz. 4522

1886-1914.

Hirdetmény

A Nagyméltóságú m. kir. Honvédelmi Minister a városunk közönségéhez intézett 13006-20. 1914. évi 10. sz. kocsis jogszabályjának alapján a kocsis birtokosok megnyugtatása és kioktatása céljából közhírré teszünk, hogy a hadügyi kincstár részére az 1912. évi LXIX. t. cz. alapján átvett lovak vagy kocsikért járó kárpótlási összegek a fentebb idézett törvénycikk 10. §-a utolsó előtti bekezdése, illetőleg a 17. § utolsó bekezdése értelmében, 6 héten belül a posta takarékpénztár útján lesznek megfizetve.

Arad, 1914. évi augusztus 8.

A városi tanács.

HIXIL

MODERN MOSÓ SZER!

Hixil a legjobb mosószer a fehérnemű hófehérre való tisztítására, mert enyhe és ártalmatlan a használatban. Kapható minden szakszobában vágó üzletben. Arad és vidéke képviselői: Szemző Armin áruügynöksége Arad. Telefon 5. szám. 4455 Telefon 592. szám.